

PADEC BERLINSKEGA ZIDU

Vsaj kar se tiče Američanov, se je vse začelo, ko je ameriški predsednik Ronald Reagan s svojim govorom "Podrite ta zid!" 12. junija 1987 ob Brandenburških vratih nagovoril Mihaila Gorbačova, generalnega sekretarja Komunistične partije Sovjetske zveze.

Madžarska je 19. avgusta 1989 odprla mejo z Avstrijo in več kot 13000 vzhodnih Nemcev je čez madžarsko-avstrijsko mejo pobegnilo na Zahod. Ker se niso hoteli vrniti na Vzhod, je Vzhodna Nemčija prepovedala nadaljnja potovanja na Madžarsko, dovolila pa je, da so se tisti, ki so že bili tam vrnili.

Temu so sledile množične miroljubne demonstracije po vsej Vzhodni Nemčiji, tako imenovana Mirna revolucija, ki so se začele 4. septembra 1989 v cerkvi sv. Nikolaja v Leipzigu. Na začetku so bili demonstranti predvsem tisti, ki so hoteli na Zahod. Sčasoma pa sta gesli demonstratorov postali "Ostali bomo tukaj!" in "Mi smo ljudje!" 2. oktobra je dolgotrajni voditelj Erich Honecker izdal ukaz naj ubijejo vsakega demonstranta. 9. oktobra je protestiralo 120 000 Vzhodnih Nemcev, 4. novembra pa že pol milijona. Kljub Honeckerjevemu ukazu se poboji niso izvševali. 18. oktobra je moral Honecker, ki je sicer nekaj dni prej izjavil, da bo Berlinski zid stal vsaj še 50 ali 100 let, odstopiti. Čez nekaj dni ga je zamenjal Egon Krenz, ki je trdil, da je bil on tisti, ki je poboje preprečil. Zatem so odstopili še mnogi drugi člani politbiroja in nazadnje celotna vlada.

Medtem se je val beguncev iz Vzhodne Nemčije na Zahod povečal. Večinoma so preko Čehoslovaške bežali na Madžarsko in nato v Avstrijo. Ko je videl, da je pobegov preveč in da jih ne more ustaviti, je novi vodja Egon Krenz 9. novembra 1989 odločil, da beguncem in vsem ostalim pustijo direkten prehod iz Vzhodne Nemčije v Zahodno, kar naj bi začelo veljati naslednji dan.

Günter Schabowski, partijski vodja v Vzhodnem Berlinu in uradni govorec politbiroja je dobil nalogo, da odločitev razglasi. Toda sam ni bil udeležen na diskusiji o novih pravilih in se je zmedel. Ko ga je na tiskovni konferenci nek novinar vprašal, kdaj bodo ta pravila začela veljati, je odgovoril: "Kolikor vem, takoj, nemudoma." To je bil sprožilec padca berlinskega zidu, saj so njegov govor prenašali po televiziji in ga je zato videlo ogromno ljudi. Kmalu so se mnogi Vzhodni Nemci zbirali na mejnih prehodih in ob celotnem zidu in zahtevali, da jih mejni stražarji spustijo čez. Presenečeni stražarji so jih poskušali zadržati, a se ljudje rekoč "Schabowski je rekel, da lahko gremo" niso vdali. Končno so ob petnajst do enajstih zvečer popustili in vsakdo je brez kakršnegakoli dovoljenja lahko prečkal mejo, prvič po 28 letih. Zahodni Nemci so jih navdušeno pozdravili, tako Zahodni kot Vzhodni Nemci so splezali na zid, večina gostiln ob zidu je delila brezplačno pivo in celo mesto se je za nekaj dni spremenilo v disko.

Čeprav je uraden datum padca Berlinskega zidu 9. november 1989, je zid kot tak stal še kar dolgo in bil tudi varovan. V naslednjih dneh so ga ljudje sami lastnoročno podirali in odpirali neuradne mejne prehode. Mejni stražarji so na začetku te luknje celo popravljali. Kasneje je vlada odprla 10 novih uradnih prehodov, vključno s preходом ob Brandenburških vratih 22. decembra, in s tem spet odprla nekdanje ceste. Končno se je 13. junija 1990 na Bernauer Strasse začelo uradno rušenje. 1. julija so Vzhodni Nemci začeli uporabljati Zahodno-nemško valuto, 3. oktobra 1990 pa sta se Vzhodna in Zahodna Nemčija uradno združili, s čimer so se strinjale tudi velike zmagovalke 2. svetovne vojne.

Do danes je ostalo le še nekaj ostankov Berlinskega zidu. Še vedno stojijo trije malo večji kosi: največji je na mestu, kjer je bil včasih sedež gestapa, ob reki Spree je kos, znan kot East Side Gallery, rekonstruiran kos ob Bernauer Strasse pa je postal državni spomenik.

Drugje po mestu je raztresenih še nekaj majhnih kosov in nekaj opazovalnih in stražnih stolpov. Mnogi ostali delčki so bili razprodani drugod po svetu in zdaj stojijo vse od ZDA do Singapurja. 15 let po padcu zidu so blizu nekdanjega obmejnega prehoda rezerviranega za ne-Nemce Checkpoint Charlie postavili muzej, posvečen zidu in vsem njegovim žrtvam. Zanje so tudi postavili začasno obeležje. 20. obletnico padca Berlinskega zidu so proslavili s Festivalom svobode, katerega vrhunec je bilo simbolično podrtje več kot tisoč poslikanih domin, ki so stale, kjer je originalno stal Berlinski zid.

Še vedno se govori o mnogih razlikah med "Osiji" in "Vesiji". Dolgo je morala Zahodna Nemčija gospodarsko pomagati Vzhodni, saj je bila le-ta precej manj razvita. Obstaja tudi ogromno šal na račun Vzhodne Nemčije, kot na primer "Kaj bi se zgodilo, če bi puščava postala NDR? Nekaj časa nič, potem pa bi začelo primanjkovati peska." in "Kako lahko uporabiš banano za kompas? Tako, da jo postaviš na Berlinski zid. Vzhod je tam, kjer so jo odgriznili." Javnomenjska anketa septembra 2004 je pokazala, da si je 25 % Zahodnih Nemcev in 12 % Vzhodnih Nemcev želelo, da bi bila Vzhod in Zahod spet ločena. Oktobra 2009 pa si je to želelo 10 % Nemcev. Spet se pojavlja mnogo produktov iz Vzhodne Nemčije, ki so jih sicer po padcu Berlinskega zidu nehali prodajati, saj mnoge Vzhodne Nemce še posebej zadnje čase daje "ostalgija", kar je skovanka iz besed "ost" (vzhod) in nostalgija.

Padec Berlinskega zidu je pomemben, ker pomeni simbol upora proti socialističnim režimom. Navdahnili naj bi tudi Slovence, da so se osvobodili. Ob 20-letnici padca Berlinskega zidu je Dimitrij Rupel izjavil: "Ob tem se človek sprašuje, zakaj je pri nas relativno malo pozornosti za ta dogodek, kajti na tem dogodku oz. na tej zgodovinski realnosti je utemeljena naša država, naša neodvisnost. Slovenija se je konstituirala na temelju teh prevratnih, prelomnih dogodkov v Evropi dvajset let nazaj."